

**Θέματα Αρχαίων Ελληνικών
Γενικής Παιδείας
Β' Λυκείου 1999**

Κείμενο από το πρωτότυπο

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ ΑΝΤΙΓΟΝΗ (στ. 471 - 490)

Χορός	Δηλοῖ τὸ γέννημ' ὦμόν ἐξ ὠμοῦ πατρός τῆς παιδὸς· εἵκειν δ' οὐκ ἐπίσταται κακοῖς.	471
Κρέων	Ἄλλ' ἴσθι τοι τὰ σκλήρ' ἄγαν φρονήματα πίπτει μάλιστα, καὶ τὸν ἐγκρατέστατον σίδηρον ὀπτὸν ἐκ πυρὸς περισκελῇ θραυσθέντα καὶ ῥαγέντα πλεῖστ' ἄν εἰσίδοις. Σμικρῷ χαλινῷ δ' οἶδα τοὺς θυμουμένους ἵππους καταρτυθέντας· οὐ γὰρ ἐκπέλει φρονεῖν μέγ' ὅστις δοῦλός ἐστι τῶν πέλας. Αὕτη δ' ὑβρίζειν μὲν τότ' ἐξηπίστατο, νόμους ὑπερβαίνουσα τοὺς προκειμένους ὑβρις δ', ἐπεὶ δέδρακεν, ἦδε Δευτέρα, τούτοις ἐπαυχεῖν καὶ δεδρακυῖαν γελᾶν. Ἦ νῦν ἐγὼ μὲν οὐκ ἀνὴρ, αὕτη δ' ἀνὴρ, εἰ ταῦτ' ἀνατὶ τῇδε κείσεται κράτη. Ἄλλ' εἴτ' ἀδελφῆς, εἴθ' ὁμαιμονεστέρα τοῦ παντὸς ἡμῖν Ζηγνὸς Ἑρκείου κυρεῖ, αὐτὴ τε χῆ ξύναιμος οὐκ ἀλύξετον μόρου κακίστου· καὶ γὰρ οὖν κείνην ἴσον ἐπαιτιῶμαι τοῦδε βουλευσαί τάφου.	475 480 485 490

- A.** Από το απόσπασμα που σας δίνεται να μεταφράσετε στο τετράδιό σας τους στίχους 473 - 481 Ἄλλ' ἴσθι τοι... τοὺς προκειμένους).

(Μονάδες 30)

- B.** Να γράψετε στο τετράδιό σας τις απαντήσεις των παρακάτω ερωτήσεων

- α. 1.** «Το ἦθος δηλώνει τον χαρακτήρα του τραγικού ἥρωα, τον ψυχικό του κόσμο, τις σκέψεις του και τον τρόπο με τον οποίο αντιδρά σε κάθε περίπτωση». Ποιο είναι το ἦθος του Κρέοντα, όπως προκύπτει από τους στίχους 473 - 490;

(Μονάδες 10)

- 2.** Να σχολιάσετε με συντομία το περιεχόμενο των στίχων 484 - 485.

(Μονάδες 10)

- β.** Ποιες βασικές αρχές διακυβέρνησης διακηρύσσει ο Κρέων στις προγραμματικές δηλώσεις του στους παρακάτω στίχους (178 - 191) και σε ποια σχέση βρίσκονται αυτές με τη στάση του απέναντι στην Αντιγόνη, όπως η στάση αυτή φαίνεται στους στίχους 486 - 489.

(Μονάδες 10)

Στίχοι 178 - 191

Κρέων Για μένα, όποιος καθοδηγεί μια πόλη
και δε φτάνει στις καλύτερες δυνατές αποφάσεις
αλλά φοβάται καταπίνοντας τη γλώσσα του,
είναι φαύλος ηγέτης και τώρα και παντού.
Κι όποιος απ' την πατρίδα του το φίλο
προτιμά, τον έχω για μηδενικό.
Εγώ - μάρτυράς μου ο θεός ο παντεπόπτης -
ούτε θα σιωπούσα βλέποντας τη συμφορά
την πόλη να σιμώνει αντί τη σωτηρία
ούτε φίλο μου θα 'κανα της χώρας τον εχθρό,
γιατί το ξέρω πως είναι μοναδικό σωσίβιο
και μόνο πάνω στις πόλης το σκαρί,
ορθό σαν πλέει δημιουργούμε τις φιλίες μας.
Εγώ με τέτοιους νόμους του κράτους την ισχύ θ' αυ-
ξήσω

γ. Ποιες καινοτομίες προώθησε ο Σοφοκλής στην τραγωδία;
(Μονάδες 10)

δ. 1. Να γράψετε δύο ομόρριζα (είτε της αρχαίας είτε της νέας ελληνικής γλώσσας· είτε απλά είτε σύνθετα) για κάθεμία από τις παρακάτω λέξεις: βουλευσαι, παιδός, άνήρ, νόμους, πίπτειν.

(Μονάδες 5)

2. Να βρείτε τις λέξεις του πρωτοτύπου κειμένου (στ. 471 - 490) που έχουν ετυμολογική συγγένεια με τις παρακάτω λέξεις: επιστήμη, δράση, διάβαση, δήλωση, αιτία.

(Μονάδες 5)

ε. 1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη δοτική ενικού των λέξεων: άνήρ, πατρός, ύβρις, παντός, ίππους

(Μονάδες 5)

2. φρονεῖν, πίπτειν, εισίδοις, ἐστί, βουλευσαι: Να γράψετε στο τετράδιό σας το δεύτερο ενικό πρόσωπο

οριστικής στο χρόνο και τη φωνή που βρίσκονται οι ανωτέρω τύποι.

(Μονάδες 5)

στ. Να χαρακτηρίσετε συντακτικώς τις λέξεις: *πίπτειν* (στ. 474), *μάλιστα* (στ. 474), *ἐγκρατέστατον* (στ. 474), *καταρτυθέντας* (στ. 478), *ὅστις* (στ. 479).

(Μονάδες 10)

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Α. ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Κρέοντας

(στ. 473) Μάθε όμως ότι τα πιο αλύγιστα φρονήματα (στ. 474 - 475) ταπεινώνονται πολλές φορές (: συχνά), και το πολύ στερεό σίδερο, πυρακτωμένο στη φωτιά, ώστε να γίνει πολύ σκληρό, (στ. 476) μπορείς να δεις ότι σπάζει και ραγίζει τις πιο πολλές φορές. (στ. 477 - 479) Και ξέρω ότι τα αγριεμένα άλογα δαμάζονται με μικρό χαλινάρι· γιατί δεν επιτρέπεται να υπερηφανεύεται αυτός που είναι δούλος των άλλων. (στ. 480) Αυτή όμως, ήξερε καλά να αυθαδιάζει τότε, (στ. 481) όταν παραβίαζε τους νόμους που ισχύουν.

Β. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- α. 1** Μετά την παρέμβαση του χορού (στ. 471 - 472) και την έμμεση αποδοκιμασία της συμπεριφοράς της Αντιγόνης, ακολουθεί ο μονόλογος απάντηση του Κρέοντα στα όσα υποστήριζε προηγουμένως η ανιψιά του. Οι στίχοι 473 - 490 είναι δηλωτικοί της αυταρχικής νοο-

τροπίας του βασιλιά και της εγωπάθειας που τον διακατέχει· μέσα από την επιχειρηματολογία των λόγων του αναδύεται ένα υπερτροφικό εγώ και μια λυσσαλέα απόπειρα να αποστομώσει την Αντιγόνη και να ταπεινώσει εκείνη που περιφρόνησε τη διαταγή του και καταρράκωσε το κύρος της εξουσίας του.

Για να διαφυλάξει τον αντρικό του εγωισμό και για να ιάσει το πληγωμένο του γόητρο αποφεύγει να απαντήσει άμεσα στην ίδια την Αντιγόνη αποδέκτης του λόγου του γίνεται ο κορυφαίος του χορού. Ο βασιλιάς χαρακτηρίζει το ήθος της Αντιγόνης απείθαρχο και αλαζονικό και εξαγριωμένος υπαινίσσεται απειλητικά (στ. 473 - 478) ότι θα υποτάξει και θα τιθασεύσει, την ανιψιά του. Κατά τραγική ειρωνεία, όμως, τα όσα λέει για το πείσμα και την ισχυρογνωμοσύνη της ανιψιάς του πρόκειται σε λίγο να ισχύσουν για τον ίδιο.

Τα λόγια του Κρέοντα (στ. 478 - 480) πιστοποιούν την αλήθεια του ρητού «η εξουσία φθείρει»· με έπαρση και αλαζονεία χαρακτηρίζει μια βασιλοπούλα, μέλος συγγενικό της οικογένειάς του, ως δούλα και απαιτεί την πλήρη υποταγή της στην τυραννική εξουσία του. Η άστοργη συμπεριφορά του βασιλιά και η ιταμή παραβίαση των δεσμών αίματος που συνδέουν τα μέλη μιας οικογένειας προκαλούν την ψυχολογική διαμαρτυρία και απάρεσκεια του Αθηναϊκού κοινού. Η αντίληψη που εκφράζει ο Κρέοντας για την άσκηση της εξουσίας έρχεται σε πλήρη αντίθεση με τις πολιτικές συνθήκες της Αθήνας εκείνη την εποχή και συνιστά κατάφορη περιφρόνηση του δημοκρατικού αισθήματος των Αθηναίων. Το δημοκρατικό πολίτευμα απαγορεύει ρητά την υπαγωγή του ανθρώπου σε άνθρωπο, θεμελιώνει

τον φιλελευθερισμό και κατοχυρώνει την ισότητα, την ισονομία και την ισοπολιτεία.

Στους στίχους 480 - 483 ο Κρέοντας συνεχίζει επιδεικτικά να αγνοεί την παρουσία της Αντιγόνης, μιλά γι' αυτή σε τρίτο πρόσωπο επιτιμητικά και αποκαλύπτει στον χορό την υβριστική συμπεριφορά της, που ισοδυναμεί για τον βασιλιά με απόλυτη προσβολή προς το πρόσωπό του και περιφρόνηση προς τους νόμους του κράτους. Η αλαζονική και δεσποτική νοοτροπία του τον εμποδίζουν να κατανοήσει ότι η διαταγή του έρχεται σε ευθεία αντίθεση με τους άγραφους θείους νόμους, γι' αυτό και θεωρεί την παραβίαση τους από την Αντιγόνη πράξη αλαζονείας και αποθράσυνσης. Ο βασιλιάς πλανάται πλάνην οικτράν· κατηγορεί την Αντιγόνη για ύβρη τη στιγμή που ο ίδιος γίνεται υβριστής θέτοντας το διάταγμά του πάνω από το θέλημα των θεών.

Ο ανδρικός εγωισμός και η έπαρση του Κρέοντα κατευθύνουν ανάλογα και τις σκέψεις του· επιχειρεί με πάθος να αποδείξει ότι δεν πρέπει να υποχωρήσει και να ταπεινωθεί η εξουσία του απέναντι στην Αντιγόνη και στις ιδέες της, γιατί ο ίδιος είναι άντρας και βασιλιάς, ενώ αυτή είναι γυναίκα· εξαίρει την ανδρική υπεροχή (στ. 484: (ἄνῆρ...ἄνῆρ) απέναντι στο γυναικείο φύλο (στ. 484, 488: αὐτή: η δεικτική αντωνυμία χρησιμοποιείται περιφρονητικά) και δεν εξετάζει αν είναι ορθές ή όχι οι απόψεις της ανιψιάς του, αφού το μόνο που τον ενδιαφέρει είναι η διασφάλιση του κύρους της εξουσίας του, που θα πραγματοποιηθεί με την τιμωρία της Αντιγόνης και θα διασαλευτεί με την ατιμωρησία της. Αν και οι ιδέες του Κρέοντα για την υπεροχή του άνδρα έναντι της γυναίκας είναι απόλυτα σύμφωνες με

το πνεύμα της εποχής, πρέπει εδώ να επισημανθεί ότι η εξουσία και η δύναμη στρέφονται εναντίον της αδύναμης και ανυπεράσπιστης βασιλοκόρης.

Ηττημένος από το πάθος του και τον εγωισμό του ο βασιλιάς παραπαίει και με παραφορά καταφεύγει σε μέσα που προσδιορίζουν την τυραννική και αυθαίρετη νοοτροπία του· για να κάμψει το φρόνημα της Αντιγόνης περνά σε ευθεία απειλή εναντίον της ζωής της ηρωίδας (στ. 486 - 488) δηλώνοντας ότι η δικαστική απόφαση του δεν θα επηρεαστεί συναισθηματικά από τους συγγενικούς δεσμούς που συνδέουν το βασιλιά με την κατηγορούμενη. Η απειλή όμως, δεν βαρύνει μόνο την Αντιγόνη, αλλά και την αδελφή της (στ. 488)· η αιφνιδιαστική αναφορά στην Ισμήνη και η κατηγορία σε βάρος της για συννενοχή συνιστά βέβαια τραγική ειρωνεία, καθώς η τελευταία στον πρόλογο είχε αρνηθεί κατηγορηματικά να συνδράμει την Αντιγόνη στην πράξη της ταφής. Οι αιτιάσεις σε βάρος της Ισμήνης είναι αστήρικτες και επιπόλαιες και υπενθυμίζουν την άκρατη καχυποψία του τυράννου και συνακόλουθα την επιπολαιότητα με την οποία ο Κρέοντας εξάγει σαθρά συμπεράσματα· ο τύραννος συνεχίζει να βλέπει παντού συνωμότες, ακόμα κι εκεί που δεν υπάρχουν, και διαπράττει καταφανή αδικία σε βάρος της Ισμήνης, που είναι αθώα τόσο στις πράξεις της όσο και στις προθέσεις της. Πρέπει επίσης να υπογραμμισθεί η ασεβής και υβριστική στάση του Κρέοντα απέναντι στον ιερό θεσμό της οικογένειας όταν δηλώνει (στ. 487) ότι δεν θα δείξει καμία επιείκεια ούτε για τον πιο στενό συγγενή από όλο το συγγενικό του κύκλο (τοῦ παντὸς ἡμῶν Ζηγνὸς Ἑρκείου: μετωνυμία). Η περιφρονητική άρνηση του Ερκείου Δία και η βλασφημία του προς τον

προστάτη της συγγένειας προοικονομούν την τραγική πτώση και ταπείνωση του βασιλιά.

Καταληκτικά, σ' όλο το απόσπασμα η ανερμάτιστη επιχειρηματολογία του Κρέοντα πιστοποιεί τον υπέρμετρο εγωισμό του και αποκαλύπτει την τραγική πλάνη, στην οποία έχει βυθιστεί· πιστεύει με έπαρση ότι έχει το δίκαιο με το μέρος του τη στιγμή που ο ίδιος με την απαράδεκτη στάση του το καταστρατηγεί βάνουσα.

2. Ο Κρέοντας βρίσκεται σε ιδιαίτερα δυσάρεστη θέση είχε στηρίξει το οικοδόμημα της νεόκοπης εξουσίας του σε μία διαταγή (απαγόρευση της ταφής Πολυνείκη) και είχε εναποθέσει την παγίωσή της στην απειλή της θανατικής ποινής. Μετά την παραβίασή της νιώθει ότι υποσκάπτεται άμεσα η βασιλεία του, ότι το αξίωμά του τέθηκε σε καθεστώς αμφισβήτησης και ότι το κύρος του έχει δεχτεί ανεπανόρθωτο πλήγμα. Η ταραχή του και η συναισθηματική του φόρτιση επιτείνονται από το ασυγχώρητο και μη ανεκτό γεγονός ότι ο δράστης είναι μέλος της ίδιας του της οικογένειας και μάλιστα γυναίκα, η ανιψιά του, Αντιγόνη. Ο πληγωμένος του εγωισμός και η θιγμένη του αξιοπρέπεια δεν ανέχονται την υπονόμηση της εξουσίας του από μια γυναίκα. Η ακραία αυτή αντίληψη εκπορεύεται από τη δεδομένη για την εποχή άποψη σχετικά με την κατώτερη θέση της γυναίκας στην κοινωνία της εποχής. Η εμφατική επανάληψη (άνήρ...άνήρ) τονίζει την υπεροχή και την κυρίαρχη θέση του άνδρα στην αρχαία ελληνική κοινωνία, η οποία συνεπάγεται την εξαιρετικά περιορισμένη θέση της γυναίκας και τον αφανή - έως άσημο - ρόλο της στην κοινωνία.

Γενικότερα, η πατριαρχική οργάνωση της αρχαίας ελληνικής κοινωνίας καθιέρωσε για τη γυναίκα μια σκληρά πραγματικότητα και σαφώς κατώτερη θέση από αυτή του άνδρα, καθώς ήταν αποκλεισμένη από όλους τους τομείς της κοινωνικής ζωής, απομονωμένη στο γυναικωνίτη με την υποχρέωση να φροντίζει τα ζητήματα του σπιτιού. Στην εποχή της βασιλείας, ακόμα και οι βασίλισσες (όπως η Πηνελόπη) ζούσαν περιορισμένες και τα ήθη δεν άλλαξαν ούτε και με την μετάβαση στο δημοκρατικό καθεστώς· η γυναίκα παρέμενε κάτω από την κηδεμονία είτε του πατέρα είτε του συζύγου, έπρεπε να περνά απαρατήρητη και να μη δίνει καμιά αφορμή για σχόλια σε βάρος της. Αν και δεν της αναγνωριζόταν κανένα δικαίωμα, εντούτοις η προσφορά της στη διαχείριση και κατανομή εργασιών και αγαθών του νοικοκυριού υπήρξε σπουδαία και ως μητέρα ήταν πάντα ένα αξιοσέβαστο πρόσωπο (όπως η Εκάβη). Ελάχιστες είναι οι περιπτώσεις που μαρτυρείται ιστορικά ότι μια γυναίκα μπορούσε να επαναστατεί και να τυραννάει τον άνδρα της με καβγάδες, φλυαρίες και βρισιές· ένας τέτοιος άτυχος σύζυγος υπήρξε και ο φιλόσοφος Σωκράτης, ο οποίος γνώρισε από τη γυναίκα του, την Ξανθίππη, όλα τα βάσανα της συζυγικής ζωής.

Η αγανάκτηση του Κρέοντα οφείλεται βέβαια στην επαναστατική φύση της Αντιγόνης, η οποία με την αντιδραστική και παραβατική συμπεριφορά ξεφεύγει από το υπάρχον πρότυπο της πειθήνιας και υποτακτικής γυναίκας και πλήττει το γόητρο και τον αντρισμό του βασιλιά· οι απειλές του τελευταίου, απότοκο της οργής του, γίνονται το μέσο νουθεσίας της ηρώιδας και ο παράγοντας που θα αποκαταστήσει τον «ταπεινωμένο» Κρέοντα στα μάτια των υπηκόων του, οι ο-

ποίοι βλέπουν την εξουσία του να διαπομπεύεται και το βασιλικό κύρος του να καταρρακώνεται.

β. Ο Κρέοντας, νεόκοπος μονάρχης της Θήβας, απευθύνει με επιβλητικότητα στο χορό, τους δεκαπέντε ευγενείς Θηβαίους γέροντες τις προγραμματικές του δηλώσεις. Ο λόγος του αναφέρεται σε θέματα που προσδιορίζουν τις αρχές του πολιτεύματος και τον τρόπο με τον οποίο πρόκειται να ασκήσει την εξουσία του. Σύμφωνα με τον Κρέοντα, η αξία ενός ηγεμόνα αποδεικνύεται και αναδεικνύεται με τη δοκιμασία του στα καθήκοντα διακυβέρνησης και στο νομοθετικό έργο:

- σύμφωνα με την πολιτική του φιλοσοφία, **όποιος κυβερνά μια πόλη πρέπει να παίρνει αποφάσεις άριστες και συμφέροντες για το σύνολο των πολιτών και να διακρίνεται από πνεύμα ευθυκρισίας και παρρησίας**. Ο σωστός πολιτικός ηγέτης γενικά, χωρίς να φοβάται τίποτα (ακόμα και την κοινή γνώμη) πρέπει να πραγματώνει τις αποφάσεις και τα σχέδιά του, ακόμα κι αν έχουν κόστος πολιτικό ή προκαλούν τη λαϊκή κατακραυγή. Ο Κρέοντας ως φορέας των απόψεών του αυτοπαρουσιάζεται ως γενναίος και ασυμβίβαστος πολιτικός ηγέτης, που αναμένεται να μεριμνήσει για το συνολικό καλό και να πολεμήσει όσους το επιβουλεύτηκαν με προδοτικές ενέργειες (βλ. Πολυνείκης) ή θα το επιβουλευτούν παραβαίνοντας διαταγές του (βλ. Αντιγόνη).
- Ο Κρέοντας θεωρεί τιποτένιο και μηδαμινό εκείνον που βάζει κάτι άλλο (φιλία ή συγγενικούς δεσμούς) πάνω από την πατρίδα. Για τον βασιλιά **η πατρίδα κατέχει την ανώτερη θέση στην κλίμακα των αξιών και των ιδανικών**. Πρόκειται για ισχυρή νοηματικά και

ιδεολογικά ρήση γνωμολογικού κύρους που φαίνεται να συνδέει τις πεποιθήσεις του ίδιου του Σοφοκλή με την άποψη που διατύπωσε ο Σωκράτης στον πλατωνικό διάλογο *Κρίτων*: «μητρός τε καί πατρός καί τῶν ἄλλων προγόνων ἁπάντων τιμιώτερον ἔστιν ἢ πατρίς». Από τα λόγια του Κρέοντα αναδύεται μπροστά μας το πορτρέτο ενός φιλόδημου και φιλόπατρη άρχοντα.

- Τέλος, σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί και **δεν επιτρέπεται να θεωρηθεί φίλος ένας εχθρός της πατρίδας**. Μπροστά στο συμφέρον της πόλης πρέπει να υποχωρεί κάθε προσωπικό συναίσθημα και κάθε άλλο καθήκον, καθώς είναι γνωστό ότι η ευδοκίμηση του ατόμου εξαρτάται άμεσα από την ευπραγία της πόλης.

Οι αρχές αυτές καθορίζουν τη στάση του Κρέοντα απέναντι στην Αντιγόνη και λειτουργούν δεσμευτικά για τον βασιλιά της Θήβας καθώς υποχρεώνεται έναντι του χορού να αποδείξει ότι δεν είναι μόνο ῥητῆρ λόγων αλλά και πρηκτῆρ ἔργων. Ο Κρέοντας παραβλέπει τους συγγενικούς δεσμούς που τον συνδέουν με την ηρώίδα και καταδικάζει την ανεψιά του σε θάνατο γιατί τόλμησε να θέσει αγαπημένο πρόσωπο (τον αδελφό της) πάνω από την πατρίδα.

- γ) Βλ. σχολικό βιβλίο, εισαγωγή, σελ.: 27-28 «Ο Σοφοκλής, μένοντας πιστός στο πνεύμα της τραγωδίας, την οδήγησε στη μεγαλύτερη δυνατή τελειότητα. Επέφερε μια σειρά καινοτομιών. Αύξησε τον αριθμό των χορευτών από 12 σε 15, για να μπορεί να κάνει διάφορους χορευτικούς συνδυασμούς και να μετατρέπει τον χορό σε δραματικό πρόσωπο, που να μετέχει σχεδόν στην εξέλιξη της δράσης. Παράλληλα μείωσε την έκταση των χορικών, ενώ

αύξησε τα διαλογικά μέρη, που περιέχουν πολύ πιο σύνθετες σκηνές. Σ' αυτό συνέβαλε και η προσθήκη του τρίτου υποκριτή. Διέσπασε τη διδασκαλία μιας συνεχόμενης τριλογίας με κοινή υπόθεση, διδάσκοντας τρεις τραγωδίες με διαφορετικό περιεχόμενο η καθεμία. Εισήγαγε τη σκηνογραφία, με την κατασκευή μεγάλων πινάκων που στηρίζονταν στις περιάκτους.»

δ.

1

- 1) βούλευμα, βουλευτής
- 2) παιδομάζωμα, παιδίατρος
- 3) ανδραγαθία, ανδρείκελο
- 4) παράνομος, νομοθέτης

2

- 1) ἐπίσταται (στ. 472), ἐξηπίστατο (στ. 480)
- 2) δηλοῖ (στ. 471)
- 3) δέδρακεν (στ. 482), δεδρακυῖαν (στ. 483)
- 4) ἐπαιτιῶμαι (στ. 490)
- 5) ὑπερβαίνουσα (στ. 481)

ε.

1

άνήρ	άνδρί
πατρός	πατρί
ὑβρις	ὑβρει
παντός	παντί
ἵππους	ἵππῳ

2

φρονεῖ	φρονεῖς
πίπτειν	πίπτεις
εἰσίδοις	εἰσεῖδες
ἐστί	εἶ

βουλεῦσαι

ἐβούλευσας

στ)

πίπτειν (στ. 474): ειδικό απαρέμφατο, αντικείμενο του ρήματος «ἴσθι»

μάλιστα (στ. 474): επιρρηματικός προσδιορισμός του ποσού

ἐγκρατέστατον (στ. 474): επιθετικός προσδιορισμός στο «σίδηρον»

καταρτυθέντας (στ. 478): κατηγορηματική μετοχή από το γνωστικό ρήμα «οἶδα», που αποδίδεται στο αντικείμενό του «ἵππους».

ὅστις (στ. 479): υποκείμενο του ρήματος «ἔστι»